

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

villūr naḍādūr śrī śrīnidhēḥ
॥ mañjurāmāyaṇam ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ mañjurāmāyaṇam ॥

kavitājitaḥkallōlikanyakākāntavakṣasē |

karuṇādiguṇādhyāya kamalānidhayē namaḥ ॥

॥ sītāvivāhaḥ prathamah sargaḥ ॥

vandē vēṅkaṭasēśadēśikamaṇiṃ

vātsalyavārānnidhiṃ

vaṃśē vatsagurōḥ kṛtāvatarāṇaṃ

vandyaṃ vipaścittamaiḥ |

sākētaṃ sahasā vihāya bhagavān

sthānaṃ raghūṇāmiti

prāptō yasya hṛdambujaṃ vijayatē

sthānaṃ gurūṇāmiti ॥ 1.1 ॥

vandē vāgadhidēvatāṃ bhagavatīṃ

valmīkajanmānanaṃ

siñcantīmamṛtēna rāmacaritā -

bhikhyēna sukhyātinā |

yāmantarhṛdayaṃ kṣaṇaṃ kalayatāṃ

sarvatra bhāti kṣaṇaḥ

yā kā'pi kṣaṇadā mudā vilasati

jyōtsnāmayī sarvadā ॥ 1.2 ॥

“mātarbhārati !” “kiṃ kavē ?” “kavayituṃ

ślōkān pravṛttōsmyahaṃ

kiṃ pāpāya ? kimandhasē ? kimaparaṃ

kācāya nīcāya vā ?” |

“mā mātarviṣayō’dhunā hi bhagavān

śrījānakīnāyakaḥ”

“ślāghyā nāma matistavāpi tadahaṃ

tuṣṭāsmi kāmaṃ likhēḥ” || 1.3 ||

jātā yadrajāsā dṛṣat kila purā hṛdyā munērbhāminī

yatsaṅgēna padāvanī ca samayē pūrṇāvanīpālinī |

yatsaṅcārapavitritō vitanutē sēturjaganmaṅgalaṃ

sā sītāpatipādapadmayugalī bhūyānmama śrēyasē || 1.4 ||

mahīdharamahīruhaprabhṛtivarṇanairāṅkitā

mamādya kavītā muhurmr̥gayatētarāṃ niṣkṛtim |

athō vidhivipākatō nijamanōrathaṃ lambhitā

gr̥ṇāti karuṇānidhēḥ raghupatēscaritrāmṛtam || 1.5 ||

kṛtirnavīnā’pi mamātilaghvī

kṛtīśvarāṇāṃ niyataṃ mudē syāt |

likhanti bālāḥ kuṭilāṃ hi rēkhāṃ

tathā’pi mōdāya piturbhavanti || 1.6 ||

āsīdasēṣāvanipālamauli -

mālāpariṣkārakapādapadmaḥ |

ānanditākhaṇḍalacittavṛttiḥ

rājā purā paṅktirathābhīdhānaḥ || 1.7 ||

na rūpamātrēṇa sa manmathō'bhūt
tadīyakāryēṇa ca tādr̥śō'bhūt |
jigāya yaśśambaramāttadhanvā
striyaḥ punastadratayastu tisraḥ || 1.8 ||

atassvayaṃ manmathatātapādaḥ
tathāvidhaṃ manmathamanmathatvam |
avāptukāmaḥ pitṛtāmamuṣmin
arōcayadyō manasā vicārya || 1.9 ||

ya yajñabhuk yajñakṛtō'sya rājñah
śrīrāmasaṃjñāmahitō'tha jajñē |
tamanvajāyanta tatastrayastē
trilōkasantāpanivāraṇāya || 1.10 ||

aṅkādashāṅkaṃ kila lālitāstē
rājñāśca rājñō mahiṣījanasya |
prāpuryathā tadvatamūn kramēṇa
vidyāśca sarvāssubhagā avāpuḥ || 1.11 ||

athō kadācit kuśikātmajanmā
munirnayajñō'pi sa yajñarakṣām |
vidhātumicchān raghuvaṃśaratnaṃ
yayāca taṃ kōsaladēśanātham || 1.12 ||

vasiṣṭhavācā'tha vinaṣṭaśōkaḥ
samarpayāmāsa sutam sa tasmai |
jagāma kasmādanu lakṣmaṇastaṃ
rāmasya bāhuḥ kila dakṣiṇassaḥ || 1.13 ||

tau kauśikōdīritasatkathābhiḥ
ambābhirātmīyagr̥hē yathā vā |
saṃlālītau nāma tathaiva mārgē
śramaṃ ca mōhaṃ ca na jagmatustat || 1.14 ||

nō kauśikaṃ kēvalamēnamēva
vyōmni sthitaṃ kañcana kauśikañca |
ānandayāmāsa sa sundarāṅgaṃ
sundastriyaṃ tām tarasā nihatya || 1.15 ||

siddhāśramaṃ prāpya kṛtātithēyaḥ
saumitriyuktaḥ sa hi tāṭakāriḥ |
subāhumārīcabalapramāthī
trivikramatvaṃ prathayāṃbabhūva || 1.16 ||

kathāṃ nijāṃ kalpalatāṃ janānāṃ
vistārayannēṣa raghupravīraḥ |
mārīcamēnaṃ kila bījamasyāḥ
saṃvāpayāmāsa samudramadhyē || 1.17 ||

athō munīnāṃ mudamāvahan saḥ
manōrathē gādhisutasya gacchan |
alpairahōbhirjanakasya rājñāḥ
purōpakaṅṭhāśramamāsasāda || 1.18 ||

munau mudā paśyati tatra citraṃ
śilā babhau kācana sundarāṅgī |
jagrāha sā rāmapadāmbujātē
karābjamasyāḥ kila gautamō'pi || 1.19 ||

raghupravīrasya karāṃbujātāt
sundapriyāsūdanataḥ praśastāt |
padāmbujātaṃ mahitaṃ sa mēnē
munīśvarō yēna śilā'pi tanvī || 1.20 ||

“paraḥ pumānēṣa tapaḥ phalaṃ mē
padāṃbujādasya mahī nu jātā” |
“sutāṃ madīyāṃ mithilādhināthāt
gṛhāṇa rāmē”ti kimatra vaktum || 1.21 ||

dhanurdharēyaṃ mithilādhinātha -
dharēti sarvaṃ kila vidmahē'mī |
pracōdayātyatra samīhitē cēt
tatsarvasiddhyai na hi saṃśayō'tra || 1.22 ||

ēvaṃ sa vēdōditamantradarśī
muniḥ svacittē subhagaṃ vicārya |
śriyā samētaṃ mithilēndraputryā
raghūttamaṃ nantumiyēṣa śīghram || 1.23 ||

śrutvā sa rājā janakō janēbhyaḥ
punānamēnaṃ svapurōpakaṅṭham |
tvarāsamētaḥ parivārapūrṇaḥ
pratyudyayau prāñjalirānatāṅgaḥ || 1.24 ||

brahmarṣirājarṣisamāgamaṃ taṃ
samāgatō draṣṭumapīha lōkaḥ |
śasāka drṣṭiṃ patitāṃ vidhartuṃ
brahmaṇyahō rājani tatra rāmē || 1.25 ||

*jyāṃ mātaraṃ prāpyanijapriyāyāḥ
 rāmaḥ praṇāmaṃ janakāya cakrē |
 jāmātaraṃ prāha munistamasmai
 “jyāmātaraṃ prāpya kathaṃ hyayaṃ syāt ?” || 1.26 ||*

*purī pradīptēti niśamyā vācaṃ
 pradahyatē kiṃcana mē nahīti |
 uvāca yassō’yamatīva dhīrō
 mumōha citraṃ mithilādhināthaḥ || 1.27 ||*

*kiṃ citramatrāsti mahānubhāvē
 brahmaikaniṣṭhē mithilādhināthē |
 tad brahma lakṣmyā saha nantumicchan
 cāpaṃ ca rāmaṃ ca mumōha paśyan || 1.28 ||*

*ānandajātāspadamēṣa kālaḥ
 kasmānnu mōhō janakātra jātaḥ |
 ēvaṃ śatānandamunīśvarastaṃ
 sānandasāraṃ nijagāda vāṇīm || 1.29 ||*

*sa brahmavidyāṃ tava yājñavalkyaḥ
 samādiśad brahma punastadēva |
 samānayad gādhisutassamīpaṃ
 sa ēṣa sampūjyatamō munīndraḥ || 1.30 ||*

*vasiṣṭhagāmēva purā nrpassan
 apēkṣatē sma svayamēṣa vīraḥ |
 brahmatvalābhāvasarē’pi tadvat
 tat brahmalābhē’pi tathaiva jātam || 1.31 ||*

samāśritaṃ pālayitaṃ trisaṅkuṃ
 sasarja lōkān sahasā navīnān |
samāpayāmāsa paśuṃ vinaiva
 sa ēṣa satraṃ bhaginīsutārtham || 1.32 ||

rambhā śilā yēna babhūva nārī
 mātā madīyā'tha śilā'pi nārī |
tādṛkprabhāvē kuśikātmajē'smin
 atrāgatē kā tava cāpacintā ? || 1.33 ||

iti pragalbhāṃ mithilādharēndraḥ
 giraṃ śatānandamunērnīśamya |
nirvāya mōhaṃ nibhṛtō'vatasthē
 nitāntamālōkitarāmabhadraḥ || 1.34 ||

munistadā gādhisutō babhāṣē
 dhanurvaramṃ darśaya rāghavāya |
sutāṃ tatō darśayitā'si rājan !
 asyēti hṛdyam sakalābhinandyam || 1.35 ||

asaṅkhyabhṛtyāvalibhiḥ śramēṇa
 viśramya viśramya tatassa kṛṣṭē |
dhanustadānīm śakaṭē dadarśa
 munim ca mukhyō raghuvaṃśajānām || 1.36 ||

bhrūbhaṅgamāsādyā munīśvarasya
 cāpasya bhaṅgaṃ manasā vibhāvya |
utpasya śīghraṃ raghuvaṃśanāthaḥ
 hastēna jagrāha purāricāpam || 1.37 ||

rāmō yatō manmathamanmathastat
krudhēva cāpaṃ puramardanasya |
ādhāya cārōpya babhañja madhyē
svamāśramaṃ ca prathamam sahaiva || 1.38 ||

subāhuvidhvaṃsisubāhuvīryam
vilōkayantīti vidēhakanyā |
vivāhacintāvivaśā svaśīrṣa -
sukhōpadhānam cakamē hṛdā tat || 1.39 ||

tatassa tātasya samāgatasya
nipīḍya tūrṇam padapaṅkajātam |
anujñayā tasya vidēhaputryāḥ
nipīḍayāmāsa karāmbujātam || 1.40 ||

athōrmilā lakṣmaṇapaṅkajākṣī
sā māṇḍavī śrībharatasya dēvī |
śatrughnajāyā śrutakīrtirāsīt
ēvaṃ kilācēṣṭata gādhisūnuḥ || 1.41 ||

jāyāsamētān raghunāthasiṃhān
ālōkya sampūrṇamanōrathassan |
kṛchrādisṛṣṭaḥ kuśikātmajanmā
bhūmēḥ patibhyāṃ tapasē jagāma || 1.42 ||

vidēharājēna sa kōsalēndraḥ
susatkṛtaḥ putravadhūsamētaḥ |
nijam puram bhūṣayituṃ nitāntam
sasainikaḥ tatpurataḥ prathasthē || 1.43 ||

madhyēpatham dhūrjaticāpabhaṅgāt
upāttakōpaṃ jamadagnijātam |
dr̥ṣṭvaiva rājā sa hi kōsalānām
mūrcchāmvindanmahatīmavāryām || 1.44 ||

pituśca mūrcchāṃ jamadagnisūnōḥ
lōkāṃśca mānyānapi garvadhāṭim |
ēkēna ṭaṅkāravaraveṇa rāmaḥ
taccāpajātēna nirācakāra || 1.45 ||

madhyēmārgam nijadhanurathō
vīralakṣmīṅca lōkān
tējō naijam paramamapi tat
bhārgavādēṣa hr̥tvā |
gatvā'yōdhyāṃ janakatanayā -
candrikādarśanīyaḥ
mōdāmbhōdhiṃ janahr̥di babhau
vardhayan rāmacandraḥ || 1.46 ||

|| iti śrīmati mañjurāmāyaṇē sītāvivāhō nāma prathamah sargaḥ ||

|| pādukābhiṣēkaḥ dvitīyaḥ sargaḥ ||

atha mātulagēhagāminā

sutarāṃ prītipuraskṛtō yayau |

anaghassa hi lakṣmaṇānujaḥ

bharatēna śrutakīrtināyakaḥ || 2.1 ||

dharaṇītanayāpatiṃ tataḥ

dharaṇīnāyakamēva bhūpatiḥ |

cakamē janatābhinanditaḥ

vibudhā nāma tadā na sēhirē || 2.2 ||

atha tē bharatasya mātaraṃ

satataṃ rāmaguṇāmṛtāplulām |

nijaśaktivaśīkṛtāntarāṃ

kuṭilāṃ mantharayā vitēnirē || 2.3 ||

prasuvā bharatasya vañcitaḥ

prathitaṃ svaṃ tanayaṃ sa bhūpatiḥ |

pramadāmaṇilakṣmaṇānviṭaṃ

praṇataṃ hā ! vyaśṛjadvanāya tam || 2.4 ||

puratō rathatō'tha nirgataḥ

puralōkānugatassa rāghavaḥ |

puramardanamaulibhūṣaṇaṃ

puratastatra dadarśa vāhinīm || 2.5 ||

guhamānatamātmanaḥ padē

nayanābhyāmapibanna vāhinīm |

atha kṛcchravisarjitō rudan
sa sumantrassarathaḥ puram yayau || 2.6 ||

asutō dharaṇīpatistadā
sa sumantrasya vilōkya tanmukham |
asutō'pi viyōgamañjasā
karuṇam prāpa kathā vidhēriti || 2.7 ||

bharataḥ kila mātulālayāt
atiduḥsvapnanivēditāśubhaḥ |
nijapattanatasmamāgataiḥ
saha dūtaissamupāgataḥ purīm || 2.8 ||

nijamāṭṛsamākhyayā bahiḥ
dvivarābhikhyakaṭudvijihyayā |
pitaram paripītajīvitam
bharatastatra dadarśa vihvalaḥ || 2.9 ||

api bhānukulaṃ sanātanaṃ
kalayantī tamasā tiraskṛtam |
jananīti mamēyamutthitā
sahasā kācana kālayāminī || 2.10 ||

janabāṣpajalāśayapriyā
varaśṛṅgadvayabhīmadarśanā |
malinā matimāndyapīvarā
mahiṣī satyamīyaṃ mahīpatēḥ || 2.11 ||

suralōkamitaḥ pitā gataḥ
mama rāmō munilōkamētayā |

jananī janabāṣpavāribhiḥ
svayamātmānamihābhiṣiñcatu || 2.12 ||

anayā'nayayā jvarasprśaḥ
paritāpaṃ nitarāmupēyuṣaḥ |
apī rāmapadāmbujadvayī
mama śāntyai bhavitā tu mastakē || 2.13 ||

iti rāghavamāturagrataḥ
jananīkr̥tyasutaptamānasaḥ |
vilapan vidhutākhillāṅgakaḥ
bharatastatra papāta bhūtalē || 2.14 ||

sutanāyakaśōkavihvalā
tanayā dakṣiṇakōsalēśituḥ |
bharatē patitē'tha bhūtalē
samabhūnnirgatajīvitēva sā || 2.15 ||

atha tatra vasiṣṭhabhāratī
mahanīyā samayānusāriṇī |
apaśōkamamūrccchanam janam
naranātham ca cakāra saṃskṛtam || 2.16 ||

avadhīritarājyavaibhavaḥ
bharatō bhrāṭṛsamīkṣaṇākulaḥ |
sahasā sajaṭassavalkalaḥ
sahasainyaḥ pravivēśa kānanam || 2.17 ||

prathamam sa guhēna śaṅkitaḥ
paratō lakṣmaṇatō'pi pūjitaḥ |

atha rāmata ēva nandidaḥ
pathi rējē vipinē'nugāminā || 2.18 ||

iti tatra vikalpa yadguhaḥ
bharataṃ niścītavān guṇōttaram |
ata ēva babhūva dhīvaraḥ
parathā nāma kathaṃ ghaṭēta tat ? || 2.19 ||

atha tatra muniṃ prayāgagaṃ
praṇanāma prayatassa mātr̥bhiḥ |
sa ca vismayasaṃpadāṃ padaṃ
sahasainyasya cakāra bhōjanam || 2.20 ||

munibōdhitavartmanā gataḥ
girimēkaṃ vipinē dadarśa saḥ |
vihṛtīrvitanōti sītayā
vividhā yatra sa lakṣmaṇāgrajaḥ || 2.21 ||

atidūrata ēva tadgirēḥ
bharataḥ prāñjalirānatō yayau |
avaśādatha cakṣuṣōrabhūt
viṣayē bālamunēḥ sa cāsramaḥ || 2.22 ||

atha lakṣmaṇasēvitaṃ puraḥ
jagatīpōtavibhūṣitāntikam |
atinūtanavalkalāśrayaṃ
jaṭayā dhikkṛtapārvatīpatim || 2.23 ||

avadhīritarājyasampadaṃ
sakalānāṃ jagatāmadhīsvaram |

anubhāvaviśēṣasōbhitam

vapuṣā nirjitaśambarāntakam || 2.24 ||

dhanuṣā nijapṛṣṭhalambinā

bhṛśavitṛāsitasarvaśātravam |

anaghasmitamaṃbujēkṣaṇam

bharatastatra dadarśa rāghavam || 2.25 ||

ahahārya ! samāgatō'smyaham

tava nirvāsaitā purāditi |

manasā kalayan sa kaika -

yītanayastatra papāta tatpuraḥ || 2.26 ||

purataḥ patitam rajōbharaiḥ

malinaṃ bāṣpavidūṣitānanam |

bharataṃ sahasā samutthitaḥ

svayamutthāpayati sma rāghavaḥ || 2.27 ||

kimidaṃ bharatēti sāsruṇā

ḍṛḍhamāliṅgya sa māṇḍavīpatiḥ |

jagadē jagadēkadhanvinā

mṛdunā pāṇitalēna lālitaḥ || 2.28 ||

kuśalī nagarē nu naḥ pitā

kuśalī mātrgaṇaḥ pitṛpriyaḥ |

kuśalaṃ janatā mavēkṣasē

kuta ēvaṃ samupāgatō vanam ? || 2.29 ||

iti pṛcchati jānakīpriyē

bharatō mandamidaṃ jagāda tam |

bhavadīyapathānugānasūn

pituranvēṣitumāgatōsmyaham || 2.30 ||

iti vādini māṇḍavīpriyē

yugapattatra vivartiṣu triṣu |

vadanādaha ! hanta ! hanta ! hē -

tyudabhūdakṣarasōkasantatiḥ || 2.31 ||

mama valkalamañjasā kṣīpan

api saṃkhyāya samāścaturdaśa |

subhagāmbarabhūṣaṇāni mē

sa dadau hēti mumōha jānakī || 2.32 ||

aṭavīvasatiṃ samāpayan

ahamālōkayitā narādhipam |

iti nāma manōrathō mudhā

sa babhūvēti sumōha rāghavaḥ || 2.33 ||

mama nāma tadaiva niścitaṃ

kathitaṃ cāpi sumantrasannidhau |

bharatēti śucā ruṣā ca saḥ

vivaśastatra jajalpa lakṣmaṇaḥ || 2.34 ||

atha tatra janaissamāgataiḥ

munibhiśśāntaviṣādasambhramaḥ |

udakaṃ pradadau salakṣmaṇaḥ

prayatassan janakāya rāghavaḥ || 2.35 ||

atha māṭṛbhirātmamantribhiḥ

militastatra tadā padē padē |

upaśāntasamudgatāmbudaṃ

ghanaghasraṃ sa ciraṃ vyaḍambayat || 2.36 ||

vidhinaiva kathañcidāśayā

vihitaṃ tatra samāpanaṃ śucaḥ |

atha sādhujanassamīkṣatē

bharatō vakṣyati kiṃnvasāviti || 2.37 ||

avadad bharatastadā nataḥ

savasiṣṭhō raghuvaṃśanāyakam |

paripālaya mēdinīṃ prabhō !

vanavāsaṃ tyaja pūrayēpsitam || 2.38 ||

atha cēdvanavāsa iṣyatē

mayi sō'yam kṛpayā nivēśyatām |

na hi rājyadhuraṃ tathāvidhāṃ

tava vōḍhuṃ prabhurasmi bālakaḥ || 2.39 ||

iti sādhu nivēditaṃ tadā

bharatēnānatamauliśālinā |

samītau sakalānumōditaṃ

nanu sītāpatinā manāgapi || 2.40 ||

iti vādini māṇḍavīpatau

bhaginīsnēhasamākulātmanaḥ |

udabhūdaparēva bhūmikā

tanayāyā janakasya pādukā || 2.41 ||

mañikāṃcanaratnadhāriṇī

manuvaṃśōttamapādadhāriṇī |

mahitā satataṃ maharṣibhiḥ
madhurā mañjulaśiñjitasvanā || 2.42 ||

kuśakaṇṭhakamardanaṃ puraḥ
pathi nāthasya vitanvatī vanē |
avanītalamañjulālitā
tanumadhyā tapanīyapādukā || 2.43 ||

uditāṃ puratō vilōkya tāṃ
mañisōbhātatibhissamujjvalām |
nijavaṃśatamōnivartinīm
iva mūrṭiṃ mahitāṃ vivasvataḥ || 2.44 ||

avadañcaturānanātmaḥ
bharataṃ tatra gurussanandathuḥ |
mama vāgudabhūt purē purā
tava mātuḥ purataḥ paraṃ krudhā || 2.45 ||

iyamēva vidēhanandini
bhuvanaṃ pātumalaṃ bhavēditi |
atha saiva ṛtaṃ yataḥ purō
nanu sītēva vibhāti pādukā || 2.46 ||

iyamēva suvarṇapādukā
sakalāṃ dhārayituṃ kṣamāṃ kṣamā |
abhivandya gr̥hāṇa pādukām
iha rāmasya dayāmivōtthitām || 2.47 ||

nanu rāmapadānugāmini
nagaraśrīstava vṛttatōṣitā |

adhunā kila pādukātmanā

tava pāṇigrahaṇaṃ samīhatē || 2.48 ||

iti vādini dhāṭṛsaṃbhavē

munināthē bharataḥ kṛtāñjaliḥ |

samitau sahasā samagrahīt

śirasā tāṃ maṇipādukādvayīm || 2.49 ||

atha sādhuvacassamākulaṃ

tarasā pūritaharṣanirbharam |

akhilaṃ tadabhūt sadastadā

bhavikaṃ nāma hi pādukādrśā || 2.50 ||

akhilaṃ vahatō jagat sukhaṃ

nanu rāmasya vibhāti vāhinī |

iti tāṃ bharatassamagrahīt

bhuvanaṃ vōḍhumatīva buddhimān || 2.51 ||

atha śirasi nidhāya pādukāṃ tāṃ

abhajata pattanamātmanassa bhavyam |

nijapativiraḥaṃ vibhāvayantī

nagarabahirbhuvī sā tatāna vāsam || 2.52 ||

apūjayat sa pādukāmāthō'bhiṣicya bhaktimān

anēkalōkamānitāmasēṣamaṅgalāspadam |

laghurgururnirantaraṃ sa pañcacāmarōttamaiḥ

laghurgururnirantaraṃ bhavēt sa pañcacāmaraḥ || 2.53 ||

nanamayaśubharāgaiḥ pādukāṃ bhōgilōkai

ratanuta nutakīrtiṃ māṇḍavīnāyakō'yam |

surabhisumasamājairmāliniṃ tām vitēnē
nanamayayayutēyaṃ mālinī bhōgilōkaiḥ || 2.54 ||

ēvaṃ śrīrāmapādādapi kila mahitā
sragdharā pādukā sā
sākētāntarvasantīṃ pratisadanamahō
duḥkhamūrtiṃ tadānīm |
lakṣmīmānandarūpāṃ sapadi vidadhatī
smārayantī śilāṃ tām
nārībhūtāṃ munīndrairabhinutavibhavā
rājyarakṣāṃ vitēnē || 2.55 ||

|| iti śrīmati mañjurāmāyaṇē pādukābhiṣēkō nāma dvitīyaḥ sargaḥ ||

|| sētubandhaḥ tṛtīyaḥ sargaḥ ||

atha pādukayā rāmaḥ dayayēva vinākṛtaḥ |
aniśācarasañcārāmaṭavīṃ kartumaihata || 3.1 ||

aṅgarāgādikairdivyairanasūyāprasāditaiḥ |
avanītanayā sā'bhūdatīva priyadarśanā || 3.2 ||

yātudhānavadhābhikhyam tapōdhanamanaḥ priyam |
āmnāyam navamārabdham virādhaḥ praṇavō'bhavat || 3.3 ||

vrīḍākaramḥ hi vīrāṇam śarabhaṅgasya darśanam |
sarvalōkaikavīrasya rāmasya tadabhūnmudē || 3.4 ||

parṇasālāmalaṅkartuṃ rāmaḥ pañcavaṭivanē |
kutukī nitarāṃ jajñē kumbhajātāvalōkanē || 3.5 ||

pañcavaṭyāmamuṃ dr̥ṣṭvā dvipañcarathasambhavam |
pañcabāṇārditā jajñē dvipañcamukhasōdarī || 3.6 ||

saumitripatrivikṛtamukhī sūrpaṇakhī tataḥ |
kharapādagraham tēnē bhūyō'narthāya kēvalam || 3.7 ||

lēkhahiṃsā vitanvantamanvarthakharanāmakam |
varṇarakṣākarō rāmāsānugam sahasā'vadhīt || 3.8 ||

kharē trīśirasi prāptē kṣayam sūrpaṇakhī tataḥ |
kharam daśaśirōyuktaṃ jagāma śaraṇārthinī || 3.9 ||

sa ca mārīcamagamat sa ca mārīstavōcitaḥ |
rāghavō rāvaṇētyēvaṃ muhurmuhurabōdhayat || 3.10 ||

tathā'pi sītāmaharadrāvaṇastasya māyayā |
laṅkāśrīrapi sañjātā vibhīṣaṇavilōkinī || 3.11 ||

aṅkēnādāya vaidēhīṃ śaṅkātaṅkaprakampitām |
laṅkādhīpaṃ nipādyātha laṅkā laṅkādhīpō yayau || 3.12 ||

sītāśōkavanaṃ bhējē rāmaśśōkavanaṃ tataḥ |
vālmīkiḥ kavanaṃ tatra sarvacakṣustatō vanam || 3.13 ||

kāraṇaṃ jagatāṃ rāmaścaitanyaṃ kāryagam |
smaranniva samaprākṣīt taruvīrunnadīgīrīn || 3.14 ||

tē'pi śōṇitadigdhanṅgaṃ ḡdhrarājamadarśayan |
sa ca rāvaṇanītāṃ tāṃ sītāmuktvā jahāvasūn || 3.15 ||

dadāha tamasau rāmassītārthē tyaktajīvitam |
cacāra sa samān lōkānanvēṣṭumiva jānakīm || 3.16 ||

ayō mukhē hi sītāyāḥ sā naṣṭēti ruṣēva saḥ |
ayōmukhīmāthō cakrē rāmaśśūrpaṇakhīmiva || 3.17 ||

indrēṇa tāḍitaḥ pūrvaṃ kabandhō rāmatāḍitaḥ |
sugrīvamindraputrārīṃ bhajēti sa samādiśat || 3.18 ||

śabarīmamarībhūtāṃ pampāmānasakampanīm |
ālōkayantau tāvāstāṃ bhrātarau rāmalakṣmaṇau || 3.19 ||

śōkānalaṃ paraṃ tatra jvalantamanayōrhṛdi |
vātajātassamāgatya śāntaṃ cakrē tadadbhutam || 3.20 ||

sūrasūnuṃ hi sugrīvaṃ suhṛdaṃ prāpya rāghavaḥ |
surādhīpasutaṃ tēnē suralōkasudhātithim || 3.21 ||

harayō harināthēna prēṣitā haritō daśa |
aṅgadapramukhairvīraiḥ hanumān dakṣiṇāmagāt || 3.22 ||

tatra samprāptasampātivacanāt pavanātmajaḥ |
iyēṣa saritāṃ nāthaṃ sa ēṣa parilaṅghitum || 3.23 ||

nabhasvatastanūjātaṃ nabhasyatijavānvitam |
lōkālōkadasaṃprāptalōkaṃ lōkō vyalōkayat || 3.24 ||

sadāgatitanūjātasadāgatiḥkṛtādarāḥ |
dakṣiṇā harayō'bhūvan dakṣiṇāsākṛtēkṣaṇāḥ || 3.25 ||

nītāyā rāvaṇēnātha sītāyā mārgaṇē rataḥ |
hanumānagamadvēgāt tanumāniva mārutaḥ || 3.26 ||

surasāmajayanmārgē surasāhāyakōvidaḥ |
urasā mānayannadriṃ tarasā hatasiṃhikaḥ || 3.27 ||

taraṇē jaladhērutkaḥ sa raṇē ca niśācaraiḥ |
niśi tāmaviśallaṅkāṃ niśitāgryadhiyāṃ varah || 3.28 ||

laṅkā santāditā tēna śaṅkātaṅkākulāntarā |
daśānanavibhōrētaḍ durdaśānanamityagāt || 3.29 ||

matimān hanumāṃstatra gatimān tanumūrtimān |
cacāra bahusō'trastaḥ sa carācarasaṅkalē || 3.30 ||

ūrubhirjaghanairāsyaiścārubhirhṛdayaṅgamāḥ |
sudṛśē bahusō dṛṣṭāḥ sudṛśā sadṛśiḥ śriyaḥ || 3.31 ||

mainasā yuyujē sō'yaṃ manasā yadabhūcchuciḥ |
mandōdarīmāthō dṛṣṭvā mandētaramudānviṭaḥ || 3.32 ||

cakāra nijajātyutthavikāramakhilam kapiḥ |
mayasya tanayā hīyaṃ priyasya savidhē sthitā || 3.33 ||

ayasya ca mukhē yasyāḥ bhayasya ca na hi sthitiḥ |
mithilākanyakā nēti śithilāntaranandathuḥ || 3.34 ||

cintāṃ bahavidhāṃ bhējē hantādhiḥṛdayaṃ parām |
rakṣitā naiva sā bālā bhakṣitā rakṣasā punaḥ || 3.35 ||

patitā sāgarē kiṃ sā patitānkādbhayākulā |
nisāntamakhilam dṛṣṭvā nisāntaṃ prāpya mārutiḥ || 3.36 ||

aśōkavanikāṃ bhējē saśōkajanakātmajām |
rāmaṃ śyāmamupāsīnāṃ rāmāṃ śyāmāṃ sadā hṛdi || 3.37 ||

vidēhatanayāṃ dīnāṃ vidēhatanayāmiva |
padminīmitarāṃ kliṣṭāṃ padminīmiva vānaraiḥ || 3.38 ||

bāhunyastamukhīm vēṅyā rāhugrastēndurātrivat |
uṣṇamaśru pramuñcantīmuṣṇāṃśudṛṣadaṃ yathā || 3.39 ||

nisācarībhiṣaṃvītāṃ piśācībhiśśivāmiva |
nisvāsabahulā tatra viśvāsaparivarjitām || 3.40 ||

kṛṣṇavēṅī vidhūnvantīm kṛṣṇapakṣaniśāmiva |
tṛṣṇāṃ rāmamayīm prāptāṃ kṛṣṇāmbujavilōcanām || 3.41 ||

akṣi bhītyā ca śōkēna vikṣipantīmitastataḥ |
rakṣikābhiḥ paraṃ channāṃ makṣikābhiryathā madhu || 3.42 ||

tarjitāṃ rākṣasastrībhiḥ bharjitāmiva mālikām |
kalinēva satīm buddhiṃ balinā kaluṣīkṛtām || 3.43 ||

malināambarasaṃvītāmalinā sultatāmiva |
harinisvanavitrastāṃ hariṇīmiva vihvalām || 3.44 ||

dhutāsānāṃ kṛśāṃ laghvīm hutāsanaśikhāmiva |
hutāsanasuhr̥tsūnuḥ hatāsaparipīḍitām || 3.45 ||

kariyūthaparibhraṣṭāṃ kariṇīmiva kānanē |
adarśanāya saṃlīnāṃ dadarśa janakātmajām || 3.46 ||

dr̥ṣṭvā hr̥ṣṭōvatasthē'tha yāvattāvattarūpari |
madirāpānasamprāptamadakṣībālasairgataiḥ || 3.47 ||

śayanādutthitaṃ rakṣaḥ nayanānyabhinandayat |
janakātmajayā bhītēḥ janakaṃ tāmupāgamat || 3.48 ||

svalpēna parivārēṇa svākalpēna ca varmaṇā |
sītānavōcadāgatya bhītāṃ svīkuru māmiti || 3.49 ||

tr̥ṇamadhyamavōcattaṃ nirghṛṇaṃ jānakī satī |
bhaja taṃ mama bhartāraṃ tyaja māṃ tatpadāmbujē || 3.50 ||

paradārīta ēva syāt paradāraratō naraḥ |
asatāṃ tyaja mārgaṃ tvaṃ satāṃ sēvasva saḥ śriyaiḥ || 3.51 ||

kulē mahati jātastvaṃ malē na hi matiṃ kuru |
alaṃ vairēṇa tēnaivaṃ balaṃ tava na nāsaya || 3.52 ||

vayasāṃ patinā tēna vāyasaḥ spardhasē katham ? |
āsaraissaha hē ! laṅkāṃ mā śaraistasya nāsaya || 3.53 ||

itthaṃ janakanandinyā pathyaṃ tathyamudīritam |
dōṣācarapatērāsīdrōṣāyaiva paraṃ punaḥ || 3.54 ||

kōpēna mahatā kāmatāpēna ca samākulaḥ |
ādiśya tattat tatrasthā āsarastrīrgrhān yayau || 3.55 ||

atha sītāṃ samāsādya bhītāmāsādya bhāṣitaiḥ |
rāmāṅgulīyakam datvā rāmāṃ kṛtvā mudānvitām || 3.56 ||

uvāca rāmavṛttāntaṃ jagrāha maṇimuttamam |
tatāna paramaṃ yuddhaṃ tatāpa rajanīcarān || 3.57 ||

śasāsa rākṣasapatiṃ śasāpa ca muhurmuḥuḥ |
dadāha nagariṃ laṅkā mavāpa raghunandanam || 3.58 ||

mudā’ha jānakīvṛttaṃ sadā harigaṇārcitaḥ |
prāpa sarvasvabhūtañca pariṣvaṅgaṃ raghūttamāt || 3.59 ||

atha dāśarathiḥ śrīmān śākhāmṛgagaṇairvṛtaḥ |
ācchādayan bhuvanṃ khañca pratasthē rāvaṇaṃ prati || 3.60 ||

tīraṃ payōnidhēḥ prāpya dhīraṃ garjantamambudhim |
viharantaṃ vahantaṃ taṃ viṣṇumantassvakanyayā || 3.61 ||

vīcībhiḥ pṛthubhirhastaiḥ vikṣipantamivāvanim |
ālōkya mahatīṃ cintā mavāpa jagatīpatiḥ || 3.62 ||

agastyamunimāmantrya pītanīramamuṃ kuru |
ityēvaṃ vadatō dṛṣṭvā kapīn mandaṃ jahāsa saḥ || 3.63 ||

ēkavāraṃ prabhurgantuṃ tapasvī pavanātmajaḥ |
yadi śaktaḥ punargantuṃ pṛṣṭhē nayatu vānarān || 3.64 ||

pibantu nōtsṛjantvāpō mēghā vārinidhēriti |
vadantaḥ kapayō vyōmni dadṛśuḥ pañca rākṣasān || 3.65 ||

rākṣasā rākṣasēndrasya pañca prāṇā ivāgatāḥ |
anujñā dīyatāṃ hantumiti rāmamathārthayan || 3.66 ||

yāvat paśyati dharmātmā rāghavastān divi sthitān |
tāvattēṣu mahānēkō vācamēvamudāharat || 3.67 ||

aṅgapañcakasaṃyuktā śaraṇāgatiriṣyatē |
vayaṃ pañca raghūttamaṣa ! tatastvāṃ śaraṇaṃ gatāḥ || 3.68 ||

sītāṃ samarpayētyuktāstvāṃ tu dhik kulapāṃsanam |
ityāha rāvaṇō yanmāṃ tyaktā laṅkā'pi tanmayā || 3.69 ||

madīyairmantribhissākaṃ bhavadādēśavartibhiḥ |
raṇē'pi rāvaṇaṃ hantuṃ bhrātaraṃ kṛtadhīraham || 3.70 ||

iti vāṇīm samākarṇya vibhīṣaṇasamīritām |
apaśyadakhilāṃstatra sugrīvapramukhān kapīn || 3.71 ||

anujō rāvaṇasyāyamanṛtaṃ vakti rāghava ! |
atra nāsya vadhādanyadasmabhyamabhirōcatē || 3.72 ||

iti sarvēṣu kapiṣu vadatsu pavanātmajaḥ |
abravīdātmanō bhāvamatīva vinatastadā || 3.73 ||

vibhīṣaṇō'yaṃ dharmātmā yatsamīpanivāsinā |
rāvaṇēna jitaṃ rāma ! jitassa bhavatā'dhunā || 3.74 ||

ēkastatra mayā dr̥ṣṭō laṅkāyāṃ caratā tadā |
dharmya pathi rataḥ śrīmān rāmā'sau rāvaṇānujaḥ || 3.75 ||

iti vātabhuvō vāṇīmākarṇya raghunandanaḥ |
prapannajanarakṣāyāṃ pravaṇastaṃ samagrahīt || 3.76 ||

lañkādhirāja iti taṃ lakṣmaṇēna raghūttamaḥ |
vēlāyāmabhirāmāyāṃ sādhu tatrābhyaṣēcayat || 3.77 ||

tīrē śayānamatha taṃ madhyē ca madhusūdanam |
cacāla jaladhistatra paśyanniva punaḥ punaḥ || 3.78 ||

gaṅgā bhagīrathānītā tvaṃ ca sāgara ityahaṃ |
acāpamabhiyācāmi tvaṃ tvavajñāya vartasē || 3.79 ||

ayē ! samudra ! duṣṭātman ! iti sandhāya kārmukē |
cakarṣa śaramākarmaṇaṃ rāghavaḥ kōpapūritaḥ || 3.80 ||

āpagābhiranēkābhirāvṛtaḥ payasā nidhiḥ |
āsādyā rāghavaṃ kāryamāśrāvya sa tirōdadhē || 3.81 ||

athō yathābalaṃ tadā krudhēva vānarādhipāḥ
payōnidhau pracikṣipurmahīruhān mahīdharān |
cacāla tēna mēdinī pracukṣubhē payōnidhiḥ
jagarja dēvadundubhirbhayaṃ vivēśa rākṣasān || 3.82 ||

sahasā'patadacalaḥ kila salilāntaradrśyaḥ
bhavatīti hi paripaśyati kapibṛndamudaśru |
anu tēna ca sahapakṣati girijālamaṇēkaṃ
sahasōtpatadabhipaśyati kṛtasētu mudaśru || 3.83 ||

kṣiptaṃ tatra plavaṅgaīrgirikulamakhilaṃ
viśvakarmātmajātaḥ
drśyaṃ vistīrṇadēhaṃ sakalabharasahaṃ
vārdhinēpathyabhūtam |
sētuṃ baddhvā kṣaṇēna kṣapitanamadaghaṃ
rāghavaṃ prāpya bhaktyā

*pārśvē baddhāñjalissannabhajata paramāṃ
prītimānandyakīrtiḥ || 3.84 ||*

*purā mamantha sāgaram priyānavāpa bhārgavīm
itō babandha sāgaram sa cāptumadya maithilīm |
iti svayaṃ munīśvarāssurēśvarāḥ kapīśvarāḥ
mudā jagussunartanaṃ tadā madādvitēnirē || 3.85 ||*

*purā rajaḥkaṇṇō vibhōḥ padāmbujātasamgataḥ
cakāra gautamapriyāṃ vratāccyutāṃ pativratām |
padāmbujātamarditādihāmbujātadhāritāt
gīrivrajādapātakaṃ samastayauvataṃ bhavēt || 3.86 ||*

*na citramētadiśyatē raghūttamāṅghrisēvanāt
śilā'pi kā'pi kāmīnī munipriyēti kīrtitā |
ihācalā hi cañcalāstadaṅghripadmasēvanāt
yadambujātavāsinō vibhānti sāgarōtthitāḥ || 3.87 ||*

*atīva pāpinō janā bhavanti yēna pāvanāḥ
taranti yēna vānarāḥ sprśanti kāni yaṃ mudā |
vadanti yaṃ kilāgamāstathāvidhāya santataṃ
namō namō'stu sētavē namō namō'stu sētavē || 3.88 ||*

*amṛtasētunidēśavinirmitaḥ
sa nalasēturabhūdbhuvi kīrtitaḥ |
nalapadagrahaṇēna bhayaṅkaraḥ
kalirasau vilayaṃ bhajatāditi || 3.89 ||*

|| iti śrīmati mañjurāmāyaṇē sētubandhō nāma tṛtīyaḥ sargaḥ ||

॥ śrīrāmapaṭṭābhisēkaḥ caturthaḥ sargaḥ ॥

atha sa sētopathēna raghūttamaḥ
drutataraṃ puratō manasā yayau |
nibiḍavānarasaṅghavilambitaḥ
drutavilambitavr̥ttasamasthitiḥ || 4.1 ||

jaladhilaṅghanajātamadairathō
hanumatā parivardhitavikramaiḥ. |
kapigaṇaiḥ paripūritadiṅmukhaiḥ
daśamukhassutarāṃ kila tatraśē || 4.2 ||

daśamukhaṃ nijasaudhasamāśrayaṃ
sapadi tatra vilōkya kapīśvaraḥ |
udapatacca kirīṭamapātayaṃ
raghupatērapī pārśvamupāyayau || 4.3 ||

raghupatērvacasā laghuvikramaḥ
daśamukhaṃ pratibōdhayituṃ tadā |
atha gataḥ kapināthatanūbhavaḥ
sarabhasaṃ pramamātha sa gōpuram || 4.4 ||

paramakōpayutō'tha daśānanaḥ
paravibhīṣaṇakarmavicakṣaṇam |
paraśukhaḍgaśarāsanabhāsvaraṃ
parabalaṃ niyuyōja raṇapriyam || 4.5 ||

śaraṇamēva varaṃ raghunandanē
na hi raṇaṃ mama rāvaṇa ! sāmpratam |

atha raṇaṃ yadi nāma niṣēvasē
maraṇamityapi mālyavatōditam || 4.6 ||

pratapanam paritāpya nalō babhau
gajahatastapanō vijahāvasūn |
praghasamardanajātayaśāstataḥ
kapipatī raghunāthamanandayat || 4.7 ||

nijapitāmahajētari rākṣasē
daśamukhasya sutē sa ruṣā'ṅgadaḥ |
aturagaṃ ca visārathimañjasā
niśi cakāra rathaṃ nikhilārcitaḥ || 4.8 ||

atha sa rāvaṇirugraparākramaḥ
śaramayaiḥ phaṇibhī raghunandanau |
paribabandha paraṃ paridēvanam
kapibalē'pi sukhē'pi dharābhuvah || 4.9 ||

sapadi tatra tadā patagādhipaḥ
parapadāt prahitō nu jaṭāyuṣā |
apagatavraṇamāhitakānti tat
daśarathātmajayōrvidadhē vapuḥ || 4.10 ||

daśamukhaḥ kila nīlalaghūkrtaḥ
pavananandanamuṣṭivighūrṇitaḥ |
daśarathātmajavīryavinirjitaḥ
vividhamāpa viṣādamathō hṛdi || 4.11 ||

atha nijāvarajaṃ kila madhyamaṃ
satatasuptamabōdhayadañjasā |

na hi gajaiḥ pṛthubhirna ca mudgaraiḥ
vilapitairvividhairhi samudgataiḥ || 4.12 ||

sa khalu suptivighātavilōkanāt
daśarathātmajabāṇasamarpitam |
kamapi lōkamavindata nūtanaiḥ
anugataiśca gataiśca nirantaram || 4.13 ||

atha narāntakamaṅgadapātitaṃ
triśirasam ca samīrabhuvā hatam |
api ca nīlahataṃ sa mahōdaram
daśamukhaḥ śrutavānatidāruṇam || 4.14 ||

gavayarambhanalādihataṃ raṇē
sakalamēva niśācarasainikam |
atha vilōkya daśāsyatanūbhavaḥ
kimapi karma cakāra pituḥ priyam || 4.15 ||

tamatikāyamatīva bhayaṅkaram
śarakulairavadhīt sa hi lakṣmaṇaḥ |
atha ruṣā sa purandarajitpunaḥ
kapibalaṃ nikhilaṃ samapīdayat || 4.16 ||

sarasijāsanamantrasamēdhitam
sa punarastramavāpya tathāvidham |
sakalavānarasāśrusamīkṣitam
daśarathātmajayugmamapīdayat || 4.17 ||

atha tadā marutastanayō mahān
kamapi parvatamōṣadhipūritam |

karatalē kila kandukavadvahan
garuḍavadvicacāra nabhaḥpathē || 4.18 ||

tadanu māruticēṣṭitajīvitau
nṛpasutau na paraṃ nikhilaṃ ca tat |
kapibalaṃ nihataṃ ca sajīvitaṃ
na khalu jīvanagā ripusainikāḥ || 4.19 ||

tapananandanavāgabhicōditāḥ
daśamukhasya purē kapayastadā. |
hutavahaṃ paritaḥ paricikṣipuḥ
pavananandanavaktravilōkinaḥ || 4.20 ||

raghupatiśca daśānanasaṅgamāt
apariśuddhamidaṃ nagaraṃ punaḥ |
hutavahēna viśuddhatamaṃ muhuḥ
mama vibhīṣaṇahastamupaitviti || 4.21 ||

kṛtamatiśca babhūva kutūhalī
janakajāmamicintya tatāpa nō |
pavanasūnunivēditamaithilī -
viṣayadūragapāvavakavikramaḥ || 4.22 ||

atha ca kumbhamapātayadañjasā
jalanidhau divasādhipanandanaḥ |
na khalu kumbhamavāpya niśācarāḥ
hutavahaṃ śamayēyuramīti kim ? || 4.23 ||

api nikumbhavadhaṃ hanumānathō
taditi kumbhapaḍaṃ na purē'bhavat |

daśamukhasya kutō'pi na jīvanam
bhavati hīti vidhēriti vaikharī || 4.24 ||

kharaśīsum sa dadarśa raghūttamaḥ
sa tu hatō'pi nimittamaśōbhanam |
sapadi tatra hi rāvaṇinā hatām
hanumatā dayitāmaśṛṇōttadā || 4.25 ||

atha vibhīṣaṇabōdhitatannayaḥ
svamanujaṃ kapibhissa nikumbhilām |
agamayat sa ca rāmamanuṃ japan
nihatavānbalinaṃ kila rāvaṇim || 4.26 ||

bilapitairvanitāvadanōdgataiḥ
vividhabandhvabhidhāviśadīkṛtaiḥ |
viditabhūmisutāvacaanakramaḥ
vihṛtimāpa mudā pavanātmajaḥ || 4.27 ||

atha ca mūlabalaṃ nikhilaṃ hataṃ
nṛpasutēna nirīkṣya daśānanaḥ |
svayamasūṃśca samarpayituṃ tadā
kṛtamatiḥ puratassa viniryayau || 4.28 ||

rathagataṃ rajanīcaranāyakaṃ
raghupatiṃ ca rasātalasaṃsthitam |
raṇatalē sa vilōkya purandaraḥ
rathamathō visasarja samātalim || 4.29 ||

tridaśanātharathāntaravasthitaṃ
daśarathasya sutaṃ sa daśānanaḥ |

akhilamarmasu bāṇagaṇairmuhuh
muhurahō nitarāṃ samatāḍayat || 4.30 ||

daśa śirāṃsi ripōravatārayat
raghupatissukhamardhaniśākaraiḥ |
atha kilārdhaniśākaramaulinā
samabhavannapi tāni padē padē || 4.31 ||

iha na tē vasatirbhuvi sāmprataṃ
vraja yamasya purīmiti kiṃ balāt |
raghupatissa cakāra ripōrgalē
satatamardhaniśākaradhōraṇīm || 4.32 ||

niśicarasya vināśamabhīpsatā
dinakarēṇa ca mātalinā ca saḥ |
anugṛhītamatirmatidēvatā -
priyatamāstramathō kila saṃdadhē || 4.33 ||

nijamathāvarajaṃ tu vibhīṣaṇaṃ
raghupatēranujaṃ ca sa lakṣmaṇam |
api kapīnakhilānapi tāḍayan
raghupatērapī kōpamavardhayat || 4.34 ||

atha tadastramasūn na papau paraṃ
daśamukhasya śucaṃ ca divaukasām |
na hi sasarja paraṃ kapinandathuṃ
daśaśirōvanitānayanāśru ca || 4.35 ||

daśarathaṃ pitaraṃ tripurāntakaṃ
surapatiṃ ca payōbhavasam̐bhavam |

atimudā samupāgatamantikē
praṇamati sma vidēhasutāpatiḥ || 4.36 ||

prathamabhūtamuvāṃ nijanāyikām
iha sa madhyamabhūtapariṣkṛtām |
akhilabhūtanutāṃ raghupuṅgavō
yadakarōttadidaṃ na samañjasam || 4.37 ||

dayitayā dayitairapi vānaraiḥ
api vibhīṣaṇamukhyaniśācaraiḥ |
atha sa puṣpakamunnatamāsthitaḥ
pratiyayau svapuram bharatāgrajaḥ || 4.38 ||

raghupatiḥ purataḥ pavanātmajam
nijapurāya visṛjya munēḥ kvacit |
kapibalaissaha bhōjanamadbhutaṃ
bharatavṛttikathābhiracīkarat || 4.39 ||

panasa ! rākṣasasaṅghavisarjitaḥ
tvamasi tasya vyaṃ tava bhakṣakāḥ |
iti tadā kapayaḥ panasasṛśaḥ
prahasanaṃ vidadhurmunibhōjanē || 4.40 ||

dadhimukhō na bhavāniha kēvalaṃ
vayamaṇṇi mudā kapayastadā |
dadhimukhā munipuṅgavabhōjanē
dadhimukhaṃ jahasurvibhusannidhau || 4.41 ||

yadi raṇāt puratō muninā kṛtaṃ
tadidamunnatabhōjanamīdṛśam |

na hi palāyanasaṅgatirēva sā
daśamukhānujabhūtavilōkanē || 4.42 ||

iti vadat kapibṛndamanēkadhā
paramatṛptiyutaṃ munibhōjanāt |
udapatad vibhunā saha puṣpakē
bharatadarśanalālasamānasam || 4.43 ||

hanumatā sahitō bharatastadā
śirasi pādukayā ca vibhūṣitaḥ. |
atha nijāgrajavīkṣaṇakautukī
kapikulairdadṛśē dharaṇītalē || 4.44 ||

atha jhaṭityavadhīrya raghūttamaḥ
bharatamānatamañjaliśālinam |
nibhṛtanandathubāṣpamayānanam
bhujayugēna dṛḍham pariṣasvajē || 4.45 ||

atha parasparakaṅṭakitēna tau
śubhapuṣā vapuṣā kimu kīlitau |
aticiram yadamū parirambhaṇāt
vighaṭanam na manāgapi lambhitau || 4.46 ||

sapadi mātrgaṇaiṣṣaha mantribhiḥ
parivṛtassa ca pādukayā dhṛtaḥ. |
rathagatō raghuvaṃśavivardhanaḥ
nijapurīmagamannikhilēḍitaḥ || 4.47 ||

prayatavṛddhavasīṣṭanivēṣitaḥ
praguṇaratnamanōharapīṭhakē |

pravaṇayā priyayā saha sītayā
prathitavipravarairabhiṣēcitaḥ || 4.48 ||

raghupatērabhiṣēkamahōtsavē
kvacana sā nihitā gṛhakōṭarē |
bahirupaitu na hītyabhirakṣitā
purajanairakhilairapi mantharā || 4.49 ||

iha na tē manujā amarā hi tē
mama sutasya mukhaṃ śubhakuṇḍalam |
nayanayōrviṣayaṃ kalayanti yē
iti giram nṛpṛtērjanatā jagau || 4.50 ||

nayanananandathuvārinivāritam
raghupatērvadanāmbujadarśanam |
tadapi cakṣuṣi sarvajanē sthitam
samabhavat sutarāmabhiṣēcitam || 4.51 ||

agrē pādukayā dayābhyadhikayā
pārśvē'pi bhūmībhuva
vāyōrātmabhuvā padāmbujayugīm
saṅgrhṇatā sādaram |
chatram cāmarayōyugaṃ ca vahatā
bhrātrtrayēṇāvṛtam
sarvatrāpi naraīśca vānaragaṇaiḥ
rāmaṃ bhajē śyāmalam || 4.52 ||

śrīmadvēṅkaṭaśēṣadēśikamaṇēḥ pādāmbupānāgata -
brāhmīnartanaraṅgabhūtarasanājāgratturaṅgānanaḥ |

villūr śrīnidhirāghavaḥ kavimaṇiḥ kāvyārthavitsaṃmataḥ
sākētādhīpatēscaritramucitairvṛttairidaṃ nirmamē || 4.53 ||

|| iti śrīmati mañjurāmāyaṇē śrīrāmapaṭṭābhiṣēkhō nāma
caturthaḥ sargaḥ ||

|| iti mañjurāmāyaṇam samāptam ||